

ФЛЯЖНІКОВА Я. В.,
доктор філософії,
старший викладач кафедри соціально-
економічних дисциплін
(Комунальний заклад вищої освіти
«Барський гуманітарно-педагогічний
коледж імені Михайла Грушевського»)

УДК 34.096

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.5.8>

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ

Стаття присвячена окремим питанням академічної доброчесності, проявам її порушення. У статті аналізується те, що під час швидкої інформатизації суспільства та стрімкого розвитку технологій, а також вільного доступу до об'єктів інтелектуальної власності значно спрощують процедуру поширення та використання інформації. Разом із цими, доцільно додати, примірними характеристиками є все значніших обертів набуває процедура недобросовісного привласнення, запозичення та використання думок й ідей інших авторів усіма позиціями сучасних науковців.

У статті розглядається феномен академічної недоброчесності, що є багатограним та може набувати різних проявів. У його основі лежить умисне порушення загальноприйнятих в академічному середовищі моральних і правових норм, зазвичай з метою отримання певних переваг.

У всякому разі поширення таких проявів сприяє завданню нищівного удару по якості наукових досліджень та якості освіти, що у свою чергу є негативним феноменом серед науковців.

Доброчесні відносини передбачають нетерпимість та несприйняття будь-яких корупційних проявів. Принцип чесності перед самим собою виявляється у неприпустимості жодних форм обману, наукового шахрайства, плагіату або інших форм нечесної поведінки, які негативно впливають на якість наукової діяльності та її іміджу на всіх етапах розвитку кар'єри науковця. Усі дії чи бездіяльність молодого вченого щодо дотримання принципів академічної доброчесності мають розглядатися лише з позиції права та відповідності до норм і процедур у вищому навчальному закладі чи науковій установі.

У статті пропонується впровадити такі заходи щодо дотримання учасниками освітнього процесу таких умов: запровадити у закладах вищої освіти професійні кодекси академічної доброчесності, де висвітлити основні її особливості та сутність; проводити систематично заходи щодо інформування учасників освітнього процесу про прояви академічної недоброчесності у закладах вищої освіти; встановити у закладах вищої освіти систематичний контроль щодо виконання положень кодексу про академічну доброчесність учасниками освітнього процесу.

Ключові слова: доброчесність, плагіат, академічна доброчесність, правила цитування, наука.

Fliazhnikova Ya. V. Academic integrity: today's issues

The article is devoted to specific issues of academic integrity, manifestations of its violation. The article analyzes the fact that during the rapid informatization of society and the rapid development of technologies, as well as free access to intellectual property

objects, the procedure for the dissemination and use of information is significantly simplified. Together with these, it is appropriate to add, exemplary characteristics, the procedure of dishonest appropriation, borrowing and use of the thoughts and ideas of other authors by all positions of modern scientists is gaining momentum.

The article examines the phenomenon of academic dishonesty, which is multifaceted and can take on different manifestations. It is based on the deliberate violation of moral and legal norms generally accepted in the academic environment, usually in order to obtain certain advantages.

In any case, the spread of such manifestations contributes to inflicting a devastating blow on the quality of scientific research and the quality of education, which in turn is a negative phenomenon among scientists.

Virtuous relations involve intolerance and rejection of any corruption manifestations. The principle of self-honesty is manifested in the inadmissibility of any forms of deception, scientific fraud, plagiarism or other forms of dishonest behavior that negatively affect the quality of scientific activity and its image at all stages of a scientist's career development. All actions or inactions of a young scientist with regard to compliance with the principles of academic integrity should be considered only from the standpoint of law and compliance with norms and procedures in a higher educational institution or scientific institution.

The article proposes to implement the following measures to ensure that the participants of the educational process comply with the following conditions: to introduce professional codes of academic integrity in institutions of higher education, highlighting its main features and essence; systematically carry out measures to inform participants of the educational process about manifestations of academic dishonesty in institutions of higher education; to establish in institutions of higher education systematic control over the implementation of the provisions of the Code of Academic Integrity by participants in the educational process.

Key words: *integrity, plagiarism, academic integrity, citation rules, science.*

Вступ. У наш час, в складних умовах війни, проблеми академічної доброчесності залишаються особливо актуальними. Водночас, це стосується і дистанційного навчання. Багато прикладів зловживання академічною доброчесністю зустрічаються сьогодні.

Загалом, юні представники освітнього процесу, молоді науковці повинні бути яскравим орієнтиром запровадження етичних ідеалів й моральних принципів у сучасному державному науковому та освітньому просторі. Водночас, тільки на молодь, яка займається наукою покладається надія щодо поширення та утвердження достатніх моральних та етичних еталонів й необхідних положень академічної доброчесності протягом виховання та навчання майбутньої молоді та теперішніх юних вчених, які мають бути справжніми гідними громадянами власної країни.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження окремих проявів порушення академічної доброчесності в умовах сьогодення, окремих її проявів та сутності, а також впровадження окремих заходів щодо поліпшення умов дотримання академічної доброчесності у наш час.

Результати дослідження. Під час швидкої інформатизації суспільства та стрімкого розвитку технологій, а також вільного доступу до об'єктів інтелектуальної власності значно спрощують процедуру поширення та використання інформації. Разом із цими, доцільно додати, примірними характеристиками є все значніших обертів набуває процедура недобросовісного привласнення, запозичення та використання думок й ідей інших авторів усіма позиціями сучасних науковців [1].

Власне, сутність питання щодо академічної доброчесності проявляється у своїй багатоманітності, що проявляється поєднанні у ній як інструментів та механізмів й відповідних

фундаментальних цінностей, так і їхнього просування та забезпечення. Так, достатньо важливою необхідністю є питання щодо усвідомлення потенційних внутрішніх та зовнішніх чинників, що передують появі академічної нечесності, перш за все це стосується морально-культурних, інституційних та освітньо-виховних. Дослідження та пізнання сутності їх природи та виникнення надає орієнтир постановки питання щодо можливості здійснити розробку та імплементацію ефективної політики про забезпечення рівня академічної доброчесності як локального так і національного масштабу [2, с. 9].

Зокрема, питання академічної доброчесності торкається не тільки тих якостей освіти, які безпосередньо встановлені нормативно, а впливає на ті суспільні відносини, де здійснюється виховання молодого покоління у процесі засвоєння вищої освіти у нашій державі та які цінності враховуються за період освоєння знань у закладах вищої освіти, у наслідок чого відображається питання успіху у суспільстві загалом. Питання академічної доброчесності проявляється у важкій і наполегливій праці, яка проявляється у учасників освітнього процесу та є наслідком проведених заходів у закладах вищої освіти, що спрямовані на успіх [4]. Зокрема, у суспільному житті й діяльності, які не можуть відповідати тим вимогам, які встановлені стандартами і традиціями академічної доброчесності, значно здійснюють вплив на деформацію освітнього середовища, роблячи його таким, що стає непрозорою та нездатною системою щодо надання супротиву щодо зовнішнього тиску, які здійснюють вплив на обмеження спроможності обстоювати власні позиції. Відтак, лише ефективна державна молодіжна політика може стати фундаментом для успіху щодо подолання даних кризових явищ [5].

При цьому, доброчесні відносини слугують проявом нетерпимості до вчинення яких-небудь корупційних правопорушень. Кар'єра науковця передбачає дотримання принципу чесності щодо самого себе та проявляється у тому, що його поведінка повинна передбачати неприпустимість жодної форми шахрайства, плагіату, обману або інших проявів поведінки, яка є нечесною та не зовсім позитивно здійснюють вплив на якісну наукову діяльність. Усяка наукова діяльність, або бездіяльність молодого науковця про порядок додержання засад академічної доброчесності повинні розглядатися тільки з позиції правового регулювання та нормативного закріплення у закладі вищої освіти [6].

Слід вказати, що феноменом академічної недоброчесності є багатогранне поняття й може передбачатись у різних проявах. Загалом, його основою є умисне правопорушення щодо загальноприйнятої у академічному середовищі позиції щодо правових і моральних норм, що в свою чергу, мають за мету отримання певних переваг [6]. Так, у всякому разі поширення таких проявів сприяє завданню нищівного удару по якості наукових досліджень та якості освіти, що у свою чергу є негативним феноменом серед науковців.

Більше того, інколи зустрічається і таке правове явище, як self-plagiarism або «recycling fraud», що зумовлює використання своїх попередніх праць автора в іншому контексті, без посилань на те, що такий текст уже був раніше опублікований або використаний. Проте, найпоширенішим проявом академічної недоброчесності, безсумнівно, є плагіат, тобто усвідомлене чи навмисне опублікування, частково або повністю чужого твору (тексту або ідей) під іменем особи, яка не є автором цього твору, без належного оформлення посилань. Плагіат може займати місце як у науковій діяльності, так і при виконанні навчальних завдань [3].

При цьому, списування відповідей у іншої особи під час складання будь-якого виду підсумкового або поточного контролю (іспиту, тесту тощо) є проявом недоброчесності, який має відношення здебільшого до освітнього процесу.

Більше того, придбання в інших осіб чи організацій з наступним поданням як власних результатів навчальної та наукової діяльності (звітів, рефератів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, есе, статей, монографій, навчальних посібників тощо) є напевно сьогодні одним із найпоширеніших проявів недоброчесності разом з плагіатом [4].

Серед інших проявів академічної недоброчесності зазначимо такі:

конфлікт інтересів – реальна та потенційна суперечність між особистими майновими, немайновими інтересами особи чи близьких їй осіб та її повноваженнями, наявність якої

може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи невчинення дій під час виконання наданих їй повноважень. У випадку з потенційною суперечністю мова йде про випадки, коли відповідач завчасне не попередив осіб, залежних від результатів прийнятого рішення, про наявність такої суперечності;

непотизм та перевищення повноважень – використання родинних зв'язків чи службового становища для отримання переваг у навчальній, позанавчальній, науковій чи адміністративній сфері;

примусові благодійні внески та примусова праця – примушування студентів сплачувати гроші чи виконувати певну роботу під загрозою зумисно завдати шкоди інтересам та правам студента у навчанні, побуті чи інших питаннях [4].

Відтак, студенти та молоді науковці, які обманюють та списують під час навчання, як наслідок не використовують свого власного потенціалу на повну, і тим самим зазнають шкоди для себе як науковців та своїх майбутніх роботодавців. Хоча такий прояв здається зовсім очевидним, вартує акцентувати, що створення культури, яка б розвивала у студентів та молодих науковців академічну доброчесність та проявити небажання до пошуку легких шляхів, що обмежують їх навчання, вимагає досить значних зусиль та великої поваги [6].

Висновки.

Таким чином, на основі вищевикладеного можемо відзначити, що недотримання умов академічної доброчесності у закладах вищої освіти під час освітнього процесу – є негативним проявом сучасного суспільства, тому необхідно впровадити такі заходи щодо дотримання учасниками освітнього процесу таких умов:

запровадити у закладах вищої освіти професійні кодекси академічної доброчесності, де висвітлити основні її особливості та сутність;

проводити систематично заходи щодо інформування учасників освітнього процесу про прояви академічної недоброчесності у закладах вищої освіти;

встановити у закладах вищої освіти систематичний контроль щодо виконання положень кодексу про академічну доброчесність учасниками освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Дойчик М. Академічна чесність : данина моді чи життєва необхідність? Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ: Таксон. 2016. С. 93–106.

2. Фініков Т. Академічна доброчесність: глобальний контекст та національна потреба. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. С. 9–36.

3. Сазик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? URL: <http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichnadobrochesnist-mifichna-kontseptsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennyayakostivishchoji-osviti> (дата звернення: 17.10.2023).

4. Крок за кроком до нової академічної культури (за результатами року роботи Проєкту сприяння академічній доброчесності в Україні – SAIUP). URL: <http://www.saiup.org.ua/povunu/krokza-krokom-novoyi-akademichnoyi-kultury/> (дата звернення: 21.10.2023).

5. Стадний Є. Деякі рекомендації щодо впровадження етичних кодексів в українських вищих навчальних закладах. Проєкт сприяння академ. доброчесності в Україні. 2017. 18 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/0ByYt3wkv0LOAd2820EtWaTJwX1U/view> (дата звернення: 12.10.2023).

6. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234 с.

